

Nr 49

Utlåtande i anledning av väckta motioner om en översyn av lagstiftningen rörande förmynderskapsförvaltningen.

Första lagutskottet har behandlat två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 272 i första kammaren av fröken *Ranmark m. fl.* samt nr 318 i andra kammaren av fru *Holmberg* och herr *Martinsson*. I motionerna, vilka är likalydande, hemställes att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära särskild utredning för översyn av föräldrabalkens bestämmelser om förmynderskapsförvaltningen och därmed sammanhängande lagstiftning.

Beträffande skälen för motionärernas hemställan får utskottet hänvisa till motionen II: 318.

Motionerna har varit föremål för remissbehandling.

Gällande bestämmelser

Reglerna om förmynderskap återfinnes i *föräldrabalken*, som i dessa delar återger vad tidigare gällde enligt lagen den 27 juni 1924 om förmynderskap.

I fråga om ersättning till *f ö r m y n d a r e* gäller enligt 15 kap. 19 § föräldrabalken att denne äger årligen uppbära arvode med belopp, som kan anses skäligt med hänsyn till förvaltningens omfattning. Arvodet må emellertid icke, med mindre rätten annorlunda förordnar, överstiga för år räknat ett belopp, motsvarande fem procent av den omyndiges behållna inkomst enligt årsräkning eller sluträkning. Därest särskild avgift erlagts för vård av den omyndiges värdehandlingar, skall emellertid förmyndarens arvode minskas därmed intill ett belopp av högst två procent av inkomsten från värdehandlingarna. Vidare stadgas i samma paragraf, att rätt till förmyndararvode ej skall tillkomma fader eller moder, som på grund av lag är förmyndare, med mindre rätten med hänsyn till särskilda omständigheter lämnar tillstånd därtill.

Då förmyndaren tillvaratar sin myndlings intressen i ett oskiftat dödsbo, äger han på motsvarande sätt rätt till skäligt arvode. Jämväl vid godmanskap utgår i regel arvode på motsvarande sätt.

Genom *ö v e r f ö r m y n d a r e n s* verksamhet underkastas förmyndarnas förvaltning av de omyndigas tillgångar en fortlöpande reglering och

kontroll. I Stockholm finnes i stället för överförmyndare en stadens nämnd, kallad ö v e r f ö r m y n d a r n ä m n d e n.

Vissa åtgärder med avseende å omyndigs egendom får icke företagas utan överförmyndarens medgivande. Såväl placeringen av penningmedel som förfogandet över värdehandlingar är sålunda i viss utsträckning beroende av överförmyndarens tillstånd. För omyndig delägare i dödsbo får endast med överförmyndarens samtycke slutas avtal om sammanlevnad i oskiftat bo, och sådant samtycke fordras i allmänhet även för arvskifte i dödsbo vari omyndig äger del. Vidare får förmyndaren i regel endast med överförmyndarens samtycke låta den omyndige driva näring eller å dennes vägnar upptaga lån, ingå växelförbindelse eller borgen eller pantförskriva eller bortgiva egendom. För upplåtelse av servituts- eller nyttjanderätt till omyndigs fasta egendom kräves likaledes i regel överförmyndarens samtycke. Om förmyndaren hos rätten ansökt om tillstånd att försälja eller inteckna sådan egendom, åligger det överförmyndaren att i ärendet avgiva yttrande.

Med ledning av förteckning över den omyndiges tillgångar och andra re-
dovisningshandlingar, som förmyndaren har att avgiva till överförmyndaren, skall denne granska förmyndarens förvaltning. Därvid skall särskilt tillses att tillgångarna är anbragta med erforderlig trygghet och att de lämna skäligen avkastning samt att utgifterna för den omyndige icke överstigit vad som må anses skäligt. Överförmyndaren äger genomgå till förvaltningen hörande räkenskaper, betalningsbevis och andra verifikationer samt värdehandlingar. I fall där särskild sakkunskap erfordras äger överförmyndaren anlita annan att utföra eller biträda vid revisionen. Om granskningen ger anledning därtill, skall överförmyndaren bereda förmyndaren tillfälle att förklara sig samt i svårare fall påkalla rättens ingripande mot denne. Varje år skall överförmyndaren till rätten överlämna en uppgift (årsredogörelse) rörande tillsynen över förmyndarnas förvaltning under föregående år. Överförmyndaren skall därjämte föra bok angående de förmynderskap som inskrivits hos rätten och förteckning över ärenden rörande ej inskrivna förmynderskap.

I förekommande fall äger överförmyndaren göra ansökan hos rätten att någon skall förklaras omyndig, att förmyndare skall förordnas eller entledigas eller att dödsbo, vari omyndig äger del, skall avträdas till förvaltning av boutredningsman. Sistnämnda befogenhet tillkommer överförmyndaren jämlikt 19 kap. 1 § första stycket ärvdabalken.

Närmare föreskrifter om överförmyndares verksamhet är meddelade i *överförmyndarkungörelsen den 31 mars 1952*.

Enligt 19 kap. 12 § föräldrabalken utgår ersättning till överförmyndare i form av arvode till belopp motsvarande en procent av den omyndiges behållna årsinkomst, där denna icke överstigit tvåhundra kronor, och eljest två procent därav, dock att överförmyndaren icke av en omyndig äger uppbära mera än ettusen kronor för år. Inkomsten skall be-

räknas enligt årsräkning eller sluträkning eller, såvitt fråga är om omyn-
digs andel av inkomst från dödsbo, däri delägarna sammanleva i oskiftat
bo, enligt årsuppgift rörande boet. Motsvarande regler om överförmyndar-
arvodet gäller beträffande dennes tillsyn över godmanskap.

I 13 § nämnda kapitel stadgas, att stad eller annan kommun, om det
finnes lämpligt, äger lämna bidrag till arvode åt överförmyndaren och till
bestridande av de med hans verksamhet förenade kostnaderna. Kommunen
äger ock att i ordning, som av Kungl. Maj:t godkännes, bestrida samtliga ut-
gifter för detta ändamål, och äger kommunen i sådant fall uppbära ovan-
nämnda procentuellt beräknade belopp.

Beträffande Stockholm gäller att staden äger uppbära överförmyndarar-
vode. Sådant arvode kan eftergivnas av staden, om särskilda skäl föranleder
därtill.

Reglerna om arvode anknyter, såsom anytts i det föregående, till de års-
räkningar och sluträkningar, som skall avgivas av förmyndaren. Denne
skall före den 15 februari varje år till överförmyndaren avgiva årsräkning,
innefattande redogörelse för förvaltningen under föregående år eller den
del av året, varunder förmyndaren innehaft sin befattning. Sluträkning skall
avgivas till överförmyndaren, då förmyndarens befattning upphör, och avse
förvaltningen under det löpande året intill befattningens upphörande. I års-
och sluträkning skall upptagas tillgångar och skulder vid såväl början som
utgången av den tid räkningen avser. Därjämte skall i räkningen intagas en
sammanställning av inkomster och utgifter under samma tid. Års- och slut-
räkningen är de handlingar genom vilka en förmyndare redovisar för sin
förvaltning. I dessa skall således lämnas redovisning för inkomstbelopp,
som verkligen ingått i förmyndarens förvaltning, och i överensstämmelse
därmed utgår arvode endast efter nämnda inkomst. Lämnar förmyndaren
ändock uppgift även rörande annan inkomst, medför detta icke rätt för
förmyndaren att räkna arvode på denna inkomst. Då underårig över 16 år
och omyndigförklarad i regel själv äger råda över sin arbetsförtjänst, åt-
njutes således icke arvode för denna inkomst. Har emellertid förmyndaren
erhållit särskilt tillstånd att omhändertaga den omyndiges arbetsförtjänst,
kommer denna att ingå i förmyndarens förvaltning och blir således föremål
för arvodesavdrag.

Beträffande sättet för utbetalning av pension jämlikt lagen om allmän
försäkring förutsattes i *kungörelsen den 14 september 1962 ang. sättet och
tiden för utbetalning av pension enligt lagen om allmän försäkring m. m.*,
att pension, som tillkommer omyndig, skall utbetalas till förmyndaren. På
framställning av den som äger uppbära pension kan allmän försäkrings-
kassa förordna att annan skall vara betalningsmottagare. Då skäl därtill
föranleder må ock sådan kassa efter framställning förordna, att pension
till den som är under tjuguett år skall utbetalas till denne. Då pensionsbe-
1* — *Bihang till riksdagens protokoll 1963. 9 saml. 1 avd. Nr 49*

rättigad är intagen på viss anstalt, vårdhem, skola o. d. eller är omhändertagen för samhällsvård, uppbäres — under de i 10 kap. lagen om allmän försäkring och i kungörelsen den 25 maj 1962 om rätt i vissa fall för kommun eller annan att uppbära folkpension närmare angivna förutsättningarna — hela pensionen av den som driver ifrågavarande anstalt eller inrättning. Den pensionsberättigade erhåller emellertid i regel visst belopp såsom fickpengar.

Historik

Förmyndares rätt till arvode för sitt uppdrag har gammal hävd. I förarbetena till lagen om förmynderskap fasthölls denna princip. *Lagberedning*en uttalade härom:

Ehuru förmyndarens befattning otvivelaktigt är att anse som ett förtroendeuppdrag och åt rätten till arvode enligt beredningens mening ej bör givas en betydelse, som är ägnad att beröva befattningen denna karaktär, har beredningen å andra sidan ej ansett sig kunna föreslå, att befattningen, även då den är förenad med förmögenhetsförvaltning, dock i regel lämnas olösnad. Det är ofta förenat med svårighet att finna lämpliga personer, villiga att åtaga sig förmynderskap, och det kan befaras, att ett borttagande av arvodesrätten för andra fall, än då domstol på grund av särskilda skäl funne arvode böra utgå, skulle komma att öka denna svårighet. Från denna synpunkt möter emellertid intet hinder mot borttagandet av rätten till arvode i de fall, då fader eller moder på grund av lag är förmyndare för eget barn.

Då det får anses bäst överensstämma med såväl den omyndiges som förmyndarens intressen, att arvode till denne i enlighet med rådande praxis utgår årligen, har beredningen ansett denna ordning böra uttryckligen lagfästas. Arvode bör vidare principiellt uppgå till det belopp, som kan anses skäligt med hänsyn till förvaltningens omfattning. I de årsräkningar, som avgivas av förmyndaren, upptages vanligen det förmyndaren tillkommande arvodet såsom utgift under den 31 december. Vid granskningen bör därför överförmyndaren tillse, att det upptagna arvodet ej överstiger vad som kan anses skäligt med hänsyn till förvaltningens omfattning. Emellertid har beredningen ansett, att i lagen ett högsta belopp bör fastställas, utöver vilket arvodet ej må stiga utan särskild prövning av förmynderskapsdomstolen. I detta hänseende föreslår lagberedningen i anslutning till rådande praxis för år räknat fem procent av den omyndiges inkomst enligt avgiven årsräkning eller sluträkning. Med inkomst avses nettoinkomst under året, d. v. s. intäkter med frånräknande av skuldräntor.

I enlighet med lagberedningens förslag infördes i lagen om förmynderskap de sedermera till föräldrabalken överförda reglerna om förmyndares rätt till arvode.

Beträffande överförmyndarna föreslogs av lagberedningen, att dessa skulle utses av rätten och att arvode till dem skulle beräknas på visst sätt i förhållande till den omyndiges årsinkomst. Dessa bestämmelser avvek emellertid från de stadganden därom, som sedermera inflöt i förmynderskaps-

lagen. Sålunda skulle arvode icke få beräknas på förmynderskap med årsinkomst understigande etthundra kronor. Såsom ersättning för överförmyndares sysslande med sådant förmynderskap skulle till överförmyndare, som förordnades av häradsrätt, lämnas bidrag av statsverket och till överförmyndare, som tillsattes av rådhusrätt, där så erfordrades, utgivas bidrag av staden. Bidragen skulle beräknas efter vissa av lagberedningen i motiven till förslaget närmare angivna grunder. I fråga om nödvändigheten av statsbidrag till överförmyndarna anförde lagberedningen följande:

Då kontrollen över förmyndarnas förvaltning i första hand tillkommit i de omyndigas intresse, äro helt naturligt de omyndiga närmast att bära kostnaderna för densamma. Enligt gällande lag utgår också hela det arvode, som tillkommer gode männen, av de omyndigas egendom. I detta hänseende är föreskrivet, att till gode männen skall såsom arvode årligen inbetalas en procent av omyndigs räntor och andra inkomster. I de yttranden, som av domstolarna avgivits dels i anledning av 1902 års riksdagsskrivelse angående förbättrad kontroll över förmyndares förvaltning och dels i anledning av 1911 års sakkunnigförslag till lag om förmynderskapsförvaltning, har emellertid med styrka framhållits, att den ersättning, som på detta sätt tillföres gode männen, är för låg, och att denna omständighet i hög grad medverkat till svårigheten att erhålla dugliga gode män. I detta samband torde också böra beaktas, att en mängd omyndiga hava egendom av så ringa värde, att arvode efter den angivna beräkningsgrunden mången gång endast uppgår till några öre. Vid sådant förhållande är det helt naturligt, att gode männen, på sätt beredningen inhämtat, ofta avstå från dylika små arvoden, vilket emellertid med hänsyn till det stora antalet sådana fall, är i sin mån ägnat att ytterligare nedsätta gode männens i och för sig ringa ersättning. — — — Av vad ovan anförts lär utgå utan tvivel framgå, att det arvode, som efter nuvarande beräkningsgrund av en procent å inkomsten kan tillföras överförmyndaren av de små förmynderskapen, är alltför ringa för att tillnärmelsevis utgöra ersättning för utgifter och besvär. Någon förhöjning synes icke kunna komma i fråga med hänsyn till dessa omyndigas ringa ekonomiska bärkraft. Övervägande skäl tala för att befria dem från all avgift för förmyndarkontrollen. För en dylik åtgärd talar särskilt önskvärdheten att fritaga överförmyndaren från indrivning av alltför små arvodesbelopp. Om man bibehölle den nuvarande anordningen även i fråga om de minsta förmynderskapen, skulle överförmyndaren förvisso på samma sätt som gode männen genom förhållandenas makt i många fall nödgas avstå från arvodet. Den osäkerhet med hänsyn till inkomstens beräkning, som därav bleve följden, skulle dock säkerligen menligt återverka på möjligheten att besätta överförmyndarbefattningarna.

Sedan lagberedningen beträffande frågan i vilken ordning överförmyndaren skulle beredas gottgörelse för de kostnader och besvär handhavandet av tillsynen över de förmynderskap, som lämnade en årsinkomst understigande etthundra kronor, avvisat tanken på att låta de större förmynderskapen vidkännas så stora avgifter att dessa förslog till ersättning jämväl för de mindre, anförde beredningen vidare:

Under sådana förhållanden har för beredningen icke återstått annat än att föreslå, att kostnaden för tillsynen över huru de avgiftsfria förmögen-

heterna förvaltas lägges på det allmänna. Om det för samhället är önskvärt, att även den obetydligaste förmögenhetsförvaltning för omyndig eller bortovarande underkastas samma kontroll som synes påkallad, då fråga är om mera betydande tillgångar, torde det för övrigt kunna betecknas såsom billigt, att det allmänna också ikläder sig de kostnader för denna kontroll, som icke lämpligen böra bäras av de mindre bemedlade omyndiga eller bortovarande själva.

I den i ämnet till 1924 års riksdag avgivna *propositionen* (nr 53) upptogs icke någon regel om bidrag av statsverket eller stad till överförmyndarna.

Departementschefen yttrade i *propositionen* härom bl. a. följande:

Då här är fråga om kontroll över en förmögenhetsförvaltning, synes det principiellt böra åligga dem, i vilkas intresse kontrollen inrättas, att själva bära kostnaderna för denna. Med hänsyn härtill torde invändning icke kunna resas mot bibehållande av den för närvarande gällande grundsatsen att även omyndiga med obetydlig förmögenhetsförvaltning skola lämna bidrag till arvode åt kontrollorganet. Häremot talar visserligen den av lagberedningen framhållna synpunkten, att överförmyndaren bör besparas besväret att indriva altför små arvodesbelopp. Det torde emellertid nu hava utbildats en bestämd praxis, att förmyndaren själv beräknar beloppet av det arvode, som tillkommer kontrollorganet, och inbetalar detta belopp vid ingivandet av årsräkning. Ett bibehållande av skyldighet för alia omyndiga, vilka haft inkomst av kapital under förmyndares förvaltning, att bidraga till arvode åt kontrollorganet lär med hänsyn härtill icke behöva befaras skola i alltför stor utsträckning medföra besvär för överförmyndarna. — — — Det torde emellertid icke kunna förnekas, att det även med dessa nya grunder för arvodets beräkning kan komma att inträffa, att vissa överförmyndare av de omyndigas medel erhålla arvode till så ringa belopp, att detta icke med säkerhet täcker ens de utgifter vederbörande måste ådraga sig för befattningens vederbörliga uppehållande. Detta kan särskilt befaras beträffande vissa tingslag i övre Norrland. Det bör därför tagas under övervägande, huruvida icke sådana överförmyndare skola av statsmedel tillförsäkras ett ringa förvaltningsbidrag.

Vid 1940 års riksdag genomfördes på grundval av en av professorn *Åke Holmbäck* verkställd utredning (SOU 1939: 33) vissa ändringar i lagen om förmynderskap. De med systemet för arvodet till överförmyndarna sammanhängande spörsmålen upptogs i *Holmbäck*s utredning. I denna del anförde *Holmbäck*:

Vid en reform i riktning av att med eller utan ökning av distriktets storlek skapa ett medel att få mera kvalificerade överförmyndare måste emellertid en synpunkt beaktas: mera kvalificerade överförmyndare torde man icke ha möjlighet att erhålla, om man icke kan erbjuda dem ett tillräckligt arvode.

Överförmyndare uppbär för närvarande 1 procent av myndlings behållna inkomst, där denna icke uppgår till mer än 200 kronor, och eljest 2 procent, med ett maximum av 1 000 kronor från ett och samma förmynderskap. I realiteten betyda dessa stadganden, att överförmyndaren från det stora flertalet förmynderskap erhåller ett blott obetydligt arvode. Vid de flesta förmynderskapen ligga myndlingens inkomster väsentligt under 200 kronor

per år, och överförmyndarens arvode från vart och ett av dem uppgår i måhända flertalet fall till blott några öre eller till ingenting alls. Även från åtskilliga förmynderskap, där kapitaltillgång finnes, har överförmyndaren ingen eller blott ringa inkomst. Om t. ex. far- eller morföräldrar förordnat, att förmögenhet skall tillfalla barnbarnen såsom dessas egendom men att barnbarnens föräldrar under sin livstid skola erhålla inkomsterna av förmögenheten, uppstår en förmögenhetsmassa, som otvivelaktigt måste kontrolleras av överförmyndaren men som icke för denne medför något arvode. Den ersättning för sitt arbete överförmyndaren erhåller kommer i följd härav att utgå från ett fåtal förmynderskap, i vilka finnas större inkomster; de större förmynderskapen äro med andra ord belastade med avgifter, som täcka överförmyndarens arbete även med de smärre förmynderskapen, d. v. s. de äro beskattade till de smärre förmynderskapens förmån. Detta är icke blott orättvist — det arbete, överförmyndaren har att nedlägga å ett större förmynderskap, kan stundom, särskilt då en bank sköter den reella förvaltningen, vara rätt obetydligt i förhållande till det arvode han får för just detta förmynderskap — utan det medför en olämplig nyckfullhet i överförmyndarens inkomster från överförmyndariet. Om överförmyndaren över huvud erhåller skälig ersättning för sitt arbete är beroende på, om i hans distrikt finnes en eller annan större förmögenhet som står under förmyndarvård. I de smärre städerna och å landsbygden äro dessa förmögenheter så fåtaliga, att överförmyndaren måhända som regel får fullgöra sitt uppdrag, vilket även är förenat med ett betydande ekonomiskt ansvar, utan att erhålla nämnvärd ersättning.

Större eller säkrare arvoden åt överförmyndarna betyda emellertid ökade utgifter för stat eller kommun eller för bäggedera. Så länge överförmyndare utses av kommunerna, ter det sig mest naturligt att utgifterna läggas å dessa. Redan enligt den gällande lagstiftningen ha kommunerna möjlighet att gripa in; de kunna tillerkänna en överförmyndare ett fast arvode mot att han till kommunen avstår från de inkomster han erhåller från de förmynderskap, som stå under hans tillsyn, eller också lämna bidrag till arvode åt överförmyndaren och till de med hans verksamhet förenade kostnaderna. En eventuell ny lagstiftning torde då böra vila på den grundsatsen, att kommunerna skulle tvingas att giva arvode åt överförmyndare. Skulle man införa stadganden om att överförmyndare skola utses av rätten, torde åter statsmedel böra ställas till disposition, vilket också förutsattes i 1924 års kungliga proposition med förslag till ny förmynderskapslagstiftning. Under de förhållanden, som för närvarande äro rådande, och med den belastning av de skattedragande, vilken därigenom uppstår, torde det emellertid icke vara lämpligt att söka genomföra arvoden åt överförmyndare vare sig genom nya anslag på kommunernas stater eller på riksstaten.

I motioner (I: 243 och H: 291) vid 1950 års riksdag upptogs ånyo frågan om ersättning åt överförmyndare. I motionerna gjordes gällande, att systemet att ersätta överförmyndarnas arbete genom procentuellt beräknat arvode av myndlingarnas inkomster var olidsenligt. Eftersom överförmyndares tillsättning var en kommunal angelägenhet, skulle man enligt motionärernas mening kunna ifrågasätta, att kommunen också ålades att helt svara för överförmyndarens arvode och att därvid den nuvarande arvodesbetalningen ur myndlingarnas medel bortföll. Motionerna, i vilka även andra förmenta

brister i förmynderskapslagstiftningen påtalades, utmynnade i hemställan att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om en översyn av förmynderskapslagstiftningen i de avseenden, som berördes i motionerna.

I avgivet utlåtande (nr 9) över motionerna erinrade *första lagutskottet* om den kritik, som vid den tidigare utredningen riktats mot gällande regler om arvode åt överförmyndare, samt anförde vidare:

Jämväl enligt utskottets mening kunna erinringar göras med de gällande reglerna om arvode åt överförmyndare. Dessa regler äga emellertid samband med bestämmelserna om arvoden åt förmyndare och gode män. Då avsevärda olägenheter icke synas vara förknippade med det nuvarande arvodesystemet, synes det icke vara anledning att nu överväga en reform på hela detta område. Utskottet får därjämte framhålla, att de förut åberopade finansiella skälen alltjämt äga giltighet.

Redan vid 1951 års riksdag väcktes emellertid åter motioner (I: 153 och II: 128), vari framställdes önskemål om att överförmyndare skulle avlönas med allmänna medel.

Motionerna behandlades av *första lagutskottet*, som i sitt av riksdagen godkända utlåtande (nr 9) hemställde, att de icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd. Utskottet erinrade i sitt yttrande om de skäl utskottet år 1950 åberopat mot ändringar av arvodesreglerna samt framhöll därjämte bl. a. att det allmänna skulle komma att belastas med betydande utgifter, uppskattningsvis ej under en miljon kronor, därest stat eller kommun helt skulle avlöna överförmyndarna.

Vid 1954 års riksdag väcktes en motion (II: 152), vari begärdes utredning för att åstadkomma en sådan lagändring, att omyndiga pensionärers levnadsstandard ej beskars genom förmyndares rätt till arvode och att förmyndare i sådana fall erhöll arvode i annan ordning.

Vid första lagutskottets behandling av motionen avgavs yttranden över densamma av bl. a. *ärvdabalkssakkunniga*. Därvid erinrade de sakkunniga om att man med hänsyn till bestämmelserna i 3 § kungörelsen angående sättet och tiden för utbetalning av folkpensionerna och 18 § 2 mom. folkpensioneringslagen syntes kunna räkna med att folkpension ofta icke behövde uppbäras av förmyndaren och att denne i sådant fall näppeligen kunde anses berättigad till arvode beräknat på pensionen. De sakkunniga fortsatte:

Om förmyndaren däremot haft att uppbära och redovisa för pensionen, synes det icke böra förvägras honom arvode därför. Utbetalning av åtskilliga utgifter, såsom för hyra m. m., kan ha ankommit på förmyndaren. Har förmyndarens arbete varit mycket ringa, kan emellertid arvodet enligt lagen reduceras i proportion därtill. Det tillhör överförmyndarens uppgift att granska förmyndarens förvaltning och sålunda även att tillse att denne ej tillgodoräknat sig större arvode än som kan anses skäligt med hänsyn till förvaltningens omfattning.

Det är naturligtvis tänkbart att, såsom i motionen synes vara åsyftat, låta förmyndarens arvode utgå av allmänna medel. Påpekas må emellertid att, ehuru en omyndigförklaring är en åtgärd från samhällets sida, den dock

sker i vederbörandes eget eller hans närståendes intresse. I och för sig är därför den omyndige närmare till att svara för förmyndararvodet än statsverket. Om den omyndige, utöver folkpensionen, har andra tillgångar av någon betydelse, synas ej heller billighetsskäl tala för den ifrågasatta lösningen.

I utlåtande över motionen (nr 11) framhöll *utskottet* inledningsvis, att bestämmelsen om att förmyndare ägde i arvode uppbära fem procent av den omyndiges inkomst var allenast en maximiregel, varav följde, att arvodet stundom ej kom att uppgå till den sålunda angivna gränsen. Detta syntes ofta böra bli förhållandet just i sådana fall, då förmyndarens uppgift inskränkte sig till att utkvittera och omedelbart vidarebefordra myndlingen tillkommande pension. Vidare fastslog utskottet, att då en omyndighetsförklaring skedde till skydd för den enskilde, denne var allmänt sett närmare till att svara för kostnaderna för förmyndarförvaltningen än statsverket. Med hänsyn härtill liksom av statsfinansiella skäl borde enligt utskottet såsom huvudprincip alltjämt gälla, att kostnaden för förmyndararvodet skulle utgå ur den omyndiges tillgångar. Vad därefter gällde folkpensionärerna fann utskottet, att av motionärerna påtalade obilliga konsekvenser torde uppkomma endast i sällsynta undantagsfall och att en lagstiftning till förmån för folkpensionärerna skulle komma att på ett ej sakligt motiverat sätt gynna denna grupp framför andra omyndiga i liknande ekonomiska villkor.

Motionen föranledde ej någon riksdagens åtgärd.

Frågan om ersättning åt överförmyndare berördes ånyo i två motioner (I: 367 och II: 447) vid 1955 års riksdag. I dessa framfördes kritik i skilda avseenden mot gällande organisation av överförmyndarinstitutionen. Bl. a. riktades kritiken mot att överförmyndarna erhöles ersättning i form av arvoden ur myndlingarnas medel, och motionärerna syntes vilja förordna, att överförmyndarna skulle vara fasta befattningshavare med lön av allmänna medel.

I över motionerna avgivet utlåtande (nr 40) uttalade *första lagutskottet* beträffande de av motionärerna framförda anmärkningarna mot arvoderingsreglerna:

Det av motionärerna framförda önskemålet att ersättningen till överförmyndarna skall bestridas av allmänna medel var föremål för riksdagens behandling senast år 1951 och avvisades därvid under åberopande av bland annat statsfinansiella skäl. Dessa skäl göra sig uppenbarligen alltjämt gällande med oförminskad styrka. Även bortsett härifrån saknas emellertid anledning att frångå principen att kostnaden för kontrollen över förmyndarna skall utgå ur de omyndigas tillgångar. Då denna kontroll inrättats i de omyndigas intresse, måste dessa nämligen anses vara närmare till att svara för kostnaderna för densamma än det allmänna. Utskottet kan alltså icke dela motionärernas uppfattning att överförmyndarinstitutionen är en allmän angelägenhet av samma art som t. ex. polisväsendet.

Utän tvivel kunna vissa erinringar göras mot de gällande arvodesreglerna.

I synnerhet kan den kritiken riktas mot dem, att överförmyndarnas ersättning stundom blir ojämn och slumpartad samt icke alltid står i direkt förhållande till det arbete de haft att utföra. Såsom första lagutskottet yttrade vid 1950 års riksdag synas likväl några avsevärda olägenheter icke vara förknippade med de gällande reglerna, utan dessa torde verka så att ersättningen till överförmyndarna i stort sett utgår med skäliga belopp. Tillräckliga skäl för att anse arvodesreglerna i behov av revision föreligga enligt utskottets mening därför icke.

På förslag av utskottet lämnade riksdagen motionerna utan bifall.

Vid 1956 års riksdag slutligen väcktes en motion (II: 295) med yrkande att förmyndar- och överförmyndararvoden ej skulle utgå på omyndigförklarad folkpensionärs pension.

Utskottet avstyrkte (utl. nr 15) motionen på i huvudsak samma skäl, som utskottet tidigare anfört i liknande fråga.

Motionen föranledde icke någon riksdagens åtgärd.

Remissyttrandena

Utskottet har på sätt § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttrande över motionerna från *socialstyrelsen* samt *hovrätten över Skåne och Blekinge*. Härjämte har tillfälle att avgiva yttrande över motionerna beretts *överförmyndarnämnden i Stockholm*, *Sveriges advokatsamfund*, *Föreningen Sveriges häradshövdingar*, *Föreningen Sveriges stadsdomare*, *Svenska landskommunernas förbund* och *Svenska stadsförbundet*.

Den i motionerna påyrkade utredningen tillstyrkes av *socialstyrelsen*, *hovrätten över Skåne och Blekinge*, *överförmyndarnämnden*, som hänvisar till ett vid sitt yttrande fogat tjänstememorial av kanslichefen vid nämnden, samt av *stadsdomarföreningen* och *stadsförbundet*, medan motionerna avstyrkes av *advokatsamfundet*, *häradshövdingeföreningen* och *landskommunernas förbund*.

Socialstyrelsen anför i sitt över motionerna avgivna yttrande:

Befattningen som förmyndare respektive överförmyndare kan sägas innefatta uppdrag att å samhällets vägnar lämna stöd i ekonomiska frågor åt omyndiga, d. v. s. i huvudsak åt minderåriga och sjuka. Ur denna synpunkt ter det sig uppenbarligen önskvärt att i första hand försäkringsbelopp, underhållsbidrag och andra socialrättsliga förmåner i den mån de utgör den omyndiges huvudsakliga inkomst icke minskas genom förmyndarskapsarvoden. Över huvud taget synes det önskvärt att kostnaderna för förvaltningen av omyndigs inkomster och egendom icke kommer att belasta omyndiga i små ekonomiska omständigheter. Visserligen har i de bestämmelser som reglera ifrågavarande arvoden — 15 kap. 19 § och 19 kap. 12 § föräldrabalken — stadgats att arvodet skall beräknas på den omyndiges behållna inkomst enligt årsräkning eller sluträkning, vilket torde innebära att exempelvis försäkringsförmåner, underhållsbidrag etc. som utbetalas till den underåriges föräldrar och som endast motsvarar nödiga underhållskostnader icke skall medräknas vid arvodesberäkningen. I övriga fall torde emel-

lertid samtliga inkomster medräknas. Det torde med hänsyn till det anförda kunna ifrågasättas om icke arvodena — såväl förmyndararvodena som överförmyndararvodena — i den mån de belöpa på ett belopp motsvarande exempelvis högst existensminimum borde gäldas av allmänna medel.

I det till *överförmyndarnämndens* yttrande fogade memorialet erinras inledningsvis om att den nu gällande lagstiftningen på förevarande område tillkom i början av 1920-talet och i stort sett gällt oförändrad från den 1 januari 1925. Efter de stora förändringar i såväl ekonomiskt som socialt hänseende, vilka samhället därefter genomgått, har, framhålles det, lagstiftningen helt naturligt blivit i vissa avseenden föråldrad och i andra avseenden ofullständig. En översyn av lagstiftningen synes därför icke blott önskvärd utan även nödvändig.

Stadsförbundet finner angeläget, att vissa pensioner och underhållsbidrag icke förminskas med förmyndararvoden, och instämmer i motionärernas yrkande om en översyn av förmyndarskapsförvaltningen.

Landskommunernas förbund anser däremot, att det icke finns tillräckliga skäl för utredning rörande de frågor som förts fram i motionerna.

Beträffande tolkningen av gällande regler för beräkandet av förmyndararvode framhåller *hovrätten över Skåne och Blekinge*, under hänvisning till bl. a. tidigare uttalanden av första lagutskottet, att ett inkomstbelopp, för att arvode skall få räknas på detta, verkligen måste ha ingått i förvaltningen samt att ifrågavarande bestämmelse är en maximiregel. Hovrätten anför vidare:

Enligt hovrättens uppfattning måste det anses vara i princip riktigt att förmyndare skall erhålla ersättning av myndlingens medel. Det är dock angeläget att härvid små inkomstbelopp, som är avsedda för den omyndiges försörjning, icke oskäligt belastas med kostnader för förmyndarförvaltningen. Gällande regler torde, om de tillämpas i enlighet med vad som varit avsett, få anses i stort sett tillfredsställande i detta hänseende. De klagomål som tid efter annan förekommit synes sammanhänga med att lagen icke ger ett tydligt uttryck åt att små inkomstbelopp, som icke ingår i förmyndarförvaltningen eller varmed förmyndaren endast i obetydlig omfattning tar befattning, icke bör läggas till grund för arvodesberäkning. Utskottet uttalade vid tillkomsten av 1924 års lag att ett förtydligande för att utmärka vad som menas med behållen inkomst skulle medföra att lagtexten blev alltför tyngande. Hovrätten anser att detta knappast behöver bli fallet och finner det önskvärt att de begränsningar i arvodesrätten som nu anses gälla kommer till uttryck i lagtexten. Hovrätten vill därför tillstyrka en revision av reglerna om förmyndares arvode i detta syfte.

Även *häradshövdingeföreningen* erinrar om att förenämnda bestämmelse har karaktären av maximiregel. Föreningen framhåller vidare, att arvodet till förmyndaren icke sällan bör sättas lägre än fem procent av den behållna inkomsten, samt anför:

Ett sådant fall föreligger, när förmyndarens uppgifter i huvudsak inskränka sig till att uppbära den omyndiges folkpension och utbetala avgif-

ter för den omyndiges vård på anstalt. Det ankommer på överförmyndaren att tillse, att förmyndarens arvode icke överstiger vad som kan anses skäligt.

Vidare är att märka, att förmyndaren är berättigad till arvode endast för den förvaltning, som utövas av honom, samt att överförmyndarens arvode skall beräknas endast å de inkomster, som stå under förmyndarens förvaltning. Några arvoden å folkpension böra därför icke utgå, när pensionen förvaltas av annan än förmyndaren. Detta är fallet då den omyndige själv uppbär sin folkpension. Så är ock förhållandet då folkpensionen förvaltas av kommun, som ombesörjer den omyndiges vård eller försörjning, eller av anstalt, på vilken den omyndige är intagen.

Häradshövdingeföreningen erinrar därefter om gällande bestämmelser om rätt i vissa fall för kommun och andra att uppbära folkpension samt fortsätter:

Till följd av de nu nämnda bestämmelserna utbetalas, när den omyndige är intagen på anstalt, folkpensionsmedel till förmyndaren endast när överskott uppkommer, sedan vårdkostnaderna erlagts och den omyndige erhållit föreskrivna fickpengar. Dessa utbetalningar kunna emellertid leda till att den omyndige vid sin död till sina arvingar efterlämnar några tusen kronor, som inbesparats på folkpensionen.

Av vad nu anförts torde framgå att, såvitt angår omyndig som vårdas på anstalt och åtnjuter folkpension, arvoden till förmyndare och överförmyndare sällan utgöra någon belastning för den omyndige. I de fall, då förmyndaren uppbär folkpension för omyndig, som ej är intagen på anstalt, kunna arvoden till förmyndare och överförmyndare dock tydligen inskränka den omyndiges knappa försörjning. Detsamma kan förekomma i de — icke särskilt vanliga — fall då underhållsbidrag utbetalas till särskilt förordnad förmyndare.

Statsdomarföreningen anför:

Det kan [sålunda] konstateras att oklarhet om innebörden av gällande lag råder såtillvida, att motivens och kommentarernas mer restriktiva tolkning av rätten till arvode saknar direkt täckning i lagrummens ordalydelse. Styrelsen kan icke uttala sig om hur arvoden i allmänhet beräknas. Vid undersökning av förhållandena i enstaka städer har styrelsen emellertid kunnat konstatera, att praxis icke är enhetlig. Det förekommer sålunda på sina håll att arvode uttages på pensioner och livräntor, under det att på andra håll arvode i dylika fall icke uttages. Redan det förhållandet att hithörande bestämmelser tolkas på olika sätt kan vara skäl till att frågan närmare utredes. Styrelsen vill framhålla att frågan är av icke ringa praktisk räckvidd, eftersom såväl antalet pensioner som dessas belopp undergått en avsevärd ökning, sedan bestämmelserna om arvodenas beräkning tillkom.

Frågan huruvida det allmänna bör i någon form åtaga sig ansvaret för förmyndararvodena beröres av flera remissinstanser.

Socialstyrelsen ifrågasätter sålunda, såsom framgår av vad ovan antecknats, huruvida icke arvoden till såväl förmyndare som överförmyndare borde gäldas av allmänna medel i den mån arvoden belöper på ett belopp, motsvarande exempelvis högst existensminimum.

I det till *överförmyndarnämndens* yttrande fogade memorialet framhål-

les, att det redan med nu gällande beräkningsgrunder föreligger svårigheter att få lämpliga förmyndare. Ett borttagande av förmyndararvodet skulle sannolikt öka dessa svårigheter. Om man vill att en av sin pension helt beroende folkpensionär inte skall belastas med förmyndararvode, torde det, framhåller man, icke finnas någon annan utväg än att låta förmyndaren få ersättning av allmänna medel.

Mot ersättning direkt av allmänna medel uttalar sig *advokatsamfundet*, *häradsförbundet* och *landskommunernas förbund*.

Advokatsamfundet, som behandlar förmyndar- och överförmyndararvodena i ett sammanhang, anför sålunda:

Gällande system för beredande av ersättning åt förmyndare och överförmyndare bygger såsom framhållits vid tidigare behandling i riksdagen av samma fråga på principen att förmyndarförvaltning och den däröver av överförmyndare upprätthållna kontrollen anordnas i den omyndiges intresse samt att denne därför även bör bära de därmed förbundna kostnaderna.

Liksom myndiga personer, vilka av någon anledning, exempelvis ålder eller sjukdom, önskar överlåta förvaltningen av sin egendom åt annan betrodd person eller av denne erhålla biträde därvid, måste räkna med att erlägga de med det lämnade uppdragets fullgörande förenade kostnaderna anser styrelsen det vara i princip riktigt att även omyndiga personer får vidkännas kostnaderna för förmynderskapsförvaltningen. Med hänsyn till det särskilda skydd som rimligtvis bör beredas de omyndiga finnes på sätt i motionerna angives regler i föräldrabalken, varigenom de arvoden som förmyndare och överförmyndare må tillgodoräkna sig maximeras till i allmänhet vissa procent av den omyndiges behållna inkomst. Det är givet att de medel som står såväl omyndiga som myndiga personer till buds efter det att nödvändiga förvaltningskostnader erlagts i många fall kan bli obetydliga och icke förslår till skäligen försörjning.

Enligt styrelsens uppfattning kan av motionärerna påtalade olägenheter icke avhjälpas genom en översyn av lagstiftningen rörande förmynderskap. Det kan nämligen icke vara lämpligt att helt eller delvis övervältra kostnaderna för förmynderskapsförvaltningen å det allmänna, medan motsvarande kostnader för ekonomisk förvaltning helt får bäras av personer, vilka utan att förmyndare förordnats för dem nödgas anlita annan för biträde i sina ekonomiska angelägenheter. Ett högst otillfredsställande resultat skulle uppnås om exempelvis sjuka eller ålderstigna personer, som icke utan biträde kan handha sin ekonomi, skulle finna det nödvändigt att underkasta sig förmynderskap blott för att helt eller delvis erhålla befrielse från de med den ekonomiska förvaltningen förenade kostnaderna. Styrelsen anser därför att det i motionerna åsyftade resultatet, vilket i och för sig är eftersträvanvärt, måste sökas efter andra linjer. Det synes sålunda vara riktigare att såväl myndiga som omyndiga personer i små ekonomiska omständigheter efter prövning i det individuella fallet erhåller kompensation av det allmänna för de kostnader som understundom oskäligt belastar dem på grund av förmynderskapsförvaltning eller nödvändig ekonomisk förvaltning i annan form. Redan enligt gällande lagstiftning torde det sålunda vara möjligt att i ärenden rörande socialhjälp taga hänsyn till kostnader av nu angiven art och i fall då förhållandena så påkallar lämna viss kompensation för denna.

Häradshövdingeföreningen framhåller, att det i allmänhet icke torde vara möjligt att få någon att åtaga sig förmynderskap utan ersättning. Att låta alla förmyndare få ersättning av allmänna medel torde enligt föreningen vara uteslutet av kostnadsskäl. Härtill kommer, påpekar föreningen, att det får anses principiellt riktigt att den omyndige själv får svara för kostnaderna för förvaltningen av hans tillgångar. Föreningen fortsätter därefter:

En i och för sig tänkbar utväg är, att förmyndaren erhåller arvode av allmänna medel när den omyndiges inkomster understiger visst belopp och den omyndige ej heller har nämnvärda tillgångar. Om detta är möjligt från statsfinansiell synpunkt undandraget sig föreningens bedömande. Föreningen anser dock föga tillfredsställande, att i de mycket vanliga fall, då enligt vad ovan anförts folkpension lämnar överskott, statsverket skulle genom att betala förmyndarens arvode bidra till att den omyndiges kapital ytterligare ökas, i regel till gagn endast för hans arvingar. Det skulle också möta betydande svårigheter att reglera förmyndarnas rätt till arvode av allmänna medel. Sannolikt skulle det bli nödvändigt att beträffande varje enskilt förmynderskap anordna särskild prövning av förmyndarens rätt till arvode av allmänna medel.

Landskommunernas förbund framhåller — under hänvisning till yttrande, som förbundet avgivit i anledning av ovan berörda motioner vid 1955 års riksdag — att det ligger närmare till hands att låta den omyndige svara för ifrågakostnader framför att stat och kommun belastas med dessa.

Vad angår den särskilda frågan om ersättningen till överförmyndarna förordar *hovrätten över Skåne och Blekinge, överförmyndarnämnden och stadsdomarföreningen*, att dessa skall utgå av allmänna medel. *Häradshövdingeföreningen* vill inte motsätta sig en sådan ordning. Som framgår av vad ovan antecknats ställer sig *socialstyrelsen* positiv till en lösning i nu angivna riktning. Däremot avvisar *advokatsamfundet* och *landskommunernas förbund* en sådan lösning av det föreliggande problemet.

Hovrätten över Skåne och Blekinge erinrar i förevarande sammanhang om de uttalanden under förarbetena till 1924 års lagstiftning, enligt vilka kontrollen över förmyndarens förvaltning i första hand tillkommit i den omyndiges intresse och att denne borde vara närmast att bära kostnaderna för denna kontroll. *Hovrätten* anför vidare:

Hovrätten är icke övertygad om riktigheten av den angivna principen; det synes här icke gälla en principfråga utan en lämplighetsfråga. Det bör i första hand framhållas att det framstår som otillfredsställande och föråldrat att avlöna överförmyndare genom arvoden. På andra områden av samhällslivet har man avvecklat avlöningsformer av denna typ. Lagen möjliggör redan nu att kommun bestrider samtliga kostnader för överförmyndarkontrollen. En reform som gör denna ordning obligatorisk är icke av sådan storleksordning att den kan anses utesluten av finansiella skäl. Genom att kommun bestrider kostnaderna torde det bli möjligt att ordna överförmyndarkontrollen på ett mera rationellt sätt än för närvarande. Denna kontroll har två sidor av delvis olikartad karaktär. Den innebär i första hand

en granskning av förmyndarens årliga förvaltning, varigenom garantier vinnas för att omyndigas medel icke förskingras eller eljest användes till obehöriga ändamål. Den innebär vidare en skyldighet att ta ställning till sådana fall av förmögenhetsdisposition där enligt lagen överförmyndarens samtycke erfordras; härtill anknyter självfallet en viss rådgivning till förmyndare i ekonomiska frågor. Dessa båda uppgifter kräver olikartade arbetsinsatser. Den förra utföres bäst av en revisionsutbildad person, medan den senare lämpar sig för en person med framstående erfarenhet i ekonomiska angelägenheter. Med kommun såsom huvudman för verksamheten och ej för små distrikt torde en lämplig arbetsfördelning inom granskningsorganet lättare kunna åstadkommas.

Arvodesfrågan skulle med kommun såsom huvudman komma att begränsas till en fråga, om anlitande av överförmyndare bör vara avgiftsbelagt eller ej. Enligt hovrättens uppfattning är denna kontroll icke enbart inrättad i den enskildes intresse. Det gäller här en rättslig kontroll som ur samhällsynpunkt är av stor vikt. Kontrollen är icke frivillig utan genomföres med tvång. På många andra områden tillhandahåller samhället den enskilde tjänster utan att fordra betalning eller utan att i varje fall utkräva hela kostnaden. Hovrätten anser att starka skäl sålunda kan anföras för att överförmyndarkontrollen icke bör vara avgiftsbelagd.

Under hänvisning till det anförda tillstyrker hovrätten en utredning i syfte att låta kommunerna helt övertaga kostnaderna för överförmyndarkontrollen samt att avskaffa överförmyndararvodena.

I *överförmyndarnämndens* memorial upplyses, att överförmyndarnämnden i syfte att mildra gällande bestämmelser begagnar sig av sin rätt att i vissa fall efterskänka överförmyndararvodena. Sålunda efterskänkes regelmässigt arvoden i de fall då den omyndiges inkomst i sin helhet eller till sin huvudsakliga del utgöres av folkpension och behållen förmögenhet vid årets slut icke överstiger 1 500 kronor. Även i andra fall förekommer efterskänkande efter prövning i varje särskilt fall.

Vidare uttalas att tiden får anses mogen för en prövning av frågan om avskaffande av överförmyndararvodena i samband med en översyn av överförmyndarinstitutionen i dess helhet. Överförmyndararvoden torde, framhållas det, vara en av de sista formerna av sportler, som förekommer i landet. Även om det vid lagstiftningens tillkomst ansågs naturligt att överförmyndaren fick ersättning för sitt arbete i form av viss provision, torde detta avlöningssystem vara främmande för nuvarande tänkesätt. Mera tilltalande är, enligt vad som framhålls i memorialet, att överförmyndarna får ersättning av allmänna medel.

Stadsdomarföreningen framhåller, att det nuvarande systemet för uttagande av arvode till överförmyndarna drabbar myndlingarna ojämnt och även orättvist, varför det så snart som möjligt bör avskaffas.

Häradshövdingeföreningen anser att de principiella skäl, som talar för att kostnaderna för förvaltningen betalas av den omyndige, icke gör sig gällande med samma styrka i fråga om den kontrollverksamhet som utövas av överförmyndarna. Som en tänkbar utväg anvisas att överförmyndararvo-

dena avskaffas och att överförmyndarna avlönas helt av stat eller kommun. En sådan ordning skulle enligt föreningen otvivelaktigt stärka tillsynens effektivitet. Föreningen vill därför ej motsätta sig en sådan anordning men finner att frågan härom främst bör bedömas från andra utgångspunkter än dem som ligger till grund för motionerna.

Utskottet

I förevarande motioner yrkas, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära särskild utredning för översyn av föräldrabalkens bestämmelser om förmyndarskapsförvaltning och därmed sammanhängande lagstiftning, därvid motionärerna i huvudsak uppehåller sig vid det rådande systemet med ersättning till förmyndare och överförmyndare i form av arvode, beräknat på myndlingens behållna inkomst. Detta kan mången gång leda till att folkpensioner, underhållsbidrag och dylika förmåner, som är avsedda att trygga myndlingens försörjning, minskas med belopp som motsvarar ifrågavarande arvoden. En sådan ordning är enligt motionärerna otillfredsställande. Enahanda olägenhet, påpekar motionärerna, kan också uppkomma, då fråga är om andra inkomster som ej överstiger nämnda förmåner. Som en möjlig utväg att avhjälpa den påtalade bristen i det rådande systemet anvisar motionärerna att låta överförmyndarna erhålla ersättning av allmänna medel. En sådan lösning skulle, menar motionärerna, kunna övervägas i vart fall beträffande myndlingar utan betydande tillgångar. Mot bakgrunden av vad sålunda framhållits finner motionärerna, att hela förmyndarskapsförvaltningen bör göras till föremål för en allmän översyn.

Flertalet remissinstanser har, från skilda utgångspunkter, förordat den av motionärerna påyrkade översynen.

Föräldrabalkens bestämmelser om förmyndarskapsförvaltning motsvarar i allt väsentligt 1924 års lag om förmyndarskap. De stora ekonomiska och sociala omdaningar som ägt rum efter ifrågavarande lagstiftnings tillkomst har naturligen medfört att lagstiftningen numera framstår som föråldrad i vissa hänseenden. Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen har ock under senare tid vid ett flertal tillfällen framförts krav på reformer inom förevarande rättsområde. Särskilt har överförmyndarinstitutionen varit under debatt, och vidare har krav framförts på en ändring av det rådande systemet till förmån för folkpensionärerna.

Vid sin behandling av de ovan berörda spörsmålen har utskottet, på skäl som ovan redovisats, ej funnit anledning förordad ändring i gällande bestämmelser i de speciella hänseenden som sålunda aktualiserats. Vad utskottet anfört till stöd för sina tidigare ståndpunktstaganden i hithörande frågor äger enligt utskottet i huvudsak alltjämt sin giltighet. Emellertid vill utskottet, såsom utskottet ock tidigare uttalat, ej bestrida att den gällande ordningen för förmyndar- och överförmyndararvodenas bestämmande i vissa

fall kan få otillfredsställande resultat. Att detta skulle förekomma i sådan omfattning, att en översyn av förmynderskapsförvaltningen enbart på den grunden kan anses påkallad, synes dock ej antagligt. Emellertid är för utskottet bekant att det numera inom justitiedepartementet överväges att låta företaga en översyn av förmynderskapslagstiftningen. Utskottet vill därför nu förorda, att de av motionärerna uppmärksammade särskilda problemen kommer under övervägande i samband med nämnda väntade översyn. Vidare torde i detta sammanhang formerna och kostnaderna för tillsynen över förmyndarnas förvaltning böra bli föremål för prövning.

Vad utskottet sålunda anfört torde böra bringas till Kungl. Maj:ts kännedom. I övrigt synes förevarande motioner icke böra föranleda något initiativ från riksdagens sida.

Under hänvisning till vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att riksdagen i anledning av förevarande motioner, I: 272
och II: 318, i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte giva till känna
vad utskottet i det föregående anfört.

Stockholm den 28 november 1963

På första lagutskottets vägnar:

INGRID GÄRDE WIDEMAR

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Ahlkvist, Per-Olof Hanson, Erik Svedberg*, Ferdinand Nilsson*, Hilding, Wikner och Lundin;

från andra kammaren: fru Gärde Widemar, herr Landgren, fru Johansson, herrar Östrand*, Svensson i Vä, Ekström i Björkvik, Keijer och Fröding.

---

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Fröding*.
